

GRÓSZ KÁROLY

1930. augusztus 1. Miskolc – 1996. január 7. Gödöllő, Pest megye

MTI/MTVA Fotóarchívum/Horling Róbert

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztálya helyettes vezetője	1968. január 1.–1973. október 9.
Az MSZMP Fejér Megyei Bizottsága első titkára	1973. október 10.–1974. augusztus 1.
Az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztálya vezetője	1974. június 20.–1979. december 6.
Az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottsága első titkára	1979. november 21.–1984. december 7.
Az MSZMP KB tagja	1980. március 27.–1989. október 7.
Az MSZMP Budapesti Bizottsága első titkára	1984. december 7.–1987. június 23.
Az MSZMP PB tagja	1985. március 28.–1989. június 24.
A Minisztertanács elnöke	1987. június 25.–1988. november 24.
Az MSZMP KB főtitkára	1988. május 22.–1989. október 7.
Az MSZMP Elnöksége tagja	1989. június 24.–1989. október 7.
Az MSZMP Politikai Intéző Bizottsága tagja	1989. június 24.–1989. október 7.

PÁLYÁJA

Apja, Grósz Károly a diósgyőri gépgyárban dolgozott esztergályosként, az 1930-as években kapcsolatban állt az illegális kommunista mozgalommal, 1945 után bekerült a párt, illetve tanácsi apparátusba; anyja, Szikora Margit nyomdai berakónő volt.

A négy elemi és a négy polgári elvégzése után 1944-ben a diósgyőri gépgyárban kezdett dolgozni lakatosinasként, majd 1945 tavaszán anyai tanácsra nyomdásztanulónak állt. 1945-ben belépett a Magyar Kommunista Pártba, s munka mellett a Szakszervezeti és Ifjúsági Tanoncmozgalom aktivistájaként tevékenykedett. 1949 végén, végleg felhagyva a nyomdászmesterséggel, az ifjúsági mozgalmakat összefogó, az immár Magyar Dolgozók Pártjának nevezett kommunista párt irányítása alatt álló Magyar Ifjúság Népi Szövetsége Abaúj vármegyei titkára lett Szikszón. 1950 elején, az új közigazgatási rendszer kialakításakor Budapestre került a MINSZ központjába, onnan rövidesen az MDP Központi Vezetősége Agitációs és Propaganda Osztálya Információs Alosztályára helyezték politikai munkatársként. Még ugyanabban az évben pártutasításra bevonult katonának, 1951-re elvégezte a Honvéd Petőfi Politikai Tisztképző Intézetet, s hadnagyi, majd főhadnagyi rangban Marcaliban, később a kiskunfélegyházi 37. lövészezrednél szolgált század, illetve zászlóalj politikai tisztként.

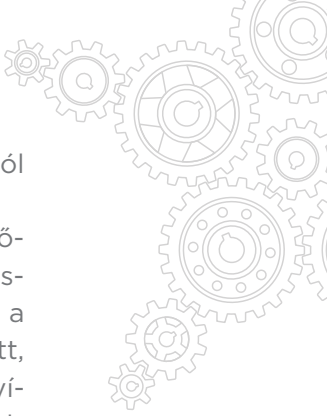

1954. novemberben leszerelték, és kinevezték az MDP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztálya instruktorának, majd rövidesen az osztály vezetőjének. Az 1956-os forradalom és szabadságharc idején az MDP hivatalos képviselőjeként részt vett a miskolci egyetemi diáktanácskozáson (1956. október 23.), ahol az ifjúság által követelt 13 pontból 11 továbbítását vállalta (nem értett egyet a szovjet csapatok kivonásával és a Varsói Szerződésből való kilépéssel). November 4-én a bevonuló szovjet csapatok rövid időre letartóztatták, szabadulását követően az ötfős megyei Forradalmi Munkás-Paraszt Bizottság tagjaként megszervezte a karhatalmat. November 24-én az MDP utódeként megalakult Magyar Szocialista Munkáspárt megyei intézőbizottságának vezetőjévé választották, decemberben azonban a fővárosból érkezett pártszervező, Prieszol József leváltotta. Hosszas vizsgálat után tisztázta magát azon vádak alól, hogy túl engedékeny lett volna az „ellenforradalmárokkal”: 1958. márciusban megerősítették osztályvezetői beosztásában, majd érdemei elismeréséül megkapta a Magyar Szabadság Érdemrendet és a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérmét.

1958. szeptemberben kinevezték az *Északmagyarország* című megyei pártlap felelős szerkesztőjévé. 1959. szeptembertől az MSZMP Központi Bizottsága kétéves pártfőiskolájának nappali tagozatán tanult. 1961. júliusban Budapestre helyezték az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztályára politikai munkatársnak, s az ott töltött „tanulói” után 1962. márciusban a Magyar Rádió és Televízió függetlenített párttitkára lett. 1967-re levelezően elvégezte az Eötvös Loránd Tudományegyetem tudományos szocializmus szakát. 1968. januárban Pullai Árpád javaslatára osztályvezető-helyettesként visszakérült a KB Agitációs és Propaganda Osztályára, majd a Fejér megyei pártbizottság élén töltött rövid (1973. októbertől kezdődő) időszak után 1974. júniusban az osztály vezetőjévé lépett elő, e tisztében tagja lett a KB Agitációs és Propaganda Bizottságának is, ugyanakkor a várakozások ellenére az 1975. március 17–22-i XI. pártkongresszuson nem került be a KB-ba. 1979 végén az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottsága első titkáraként tért vissza szülővárosába, s a XII. pártkongresszuson (1980. március 24–27.) beválasztották az MSZMP KB-ba. 1984. decembertől a budapesti pártbizottság első titkáraként az MSZMP legfelső vezetéséhez tartozott, 1985. márciusban pedig helyet kapott a legszűkebb hatalmi grémiumban, a Politikai Bizottságban is.

1987. június 25-én a Minisztertanács elnökévé választották. Kádár János azért őt szemelte ki a 12 évig kormányzó Lázár György utódának, mert politikai nézeteiben keményvonalasnak, a gazdasági ügyekben pedig reformernek számított. Az 1988. májusi országos pártértekezleten a lemondott Kádár utódeként az MSZMP KB főtítkárává választották, és a régi vezetés több tagjától is sikerült megszabadulnia. 1988. novemberben a miniszterelnöki tisztet Németh Miklósnak engedte át, decemberben a KB akkor felállított Nemzetközi, Jogi és Közigazgatáspolitikai Bizottságának elnöke lett, 1989. márciustól az Országgyűlésben (amelynek 1988. októbertől volt tagja) ő vezette az MSZMP képviselőcsoportját is.

Kormányfőként a kommunista párt hatalmának megmentése érdekében a hatalmas külföldi adósságteher miatt a piacgazdaság irányába mutató reformokat kezdeményezett, illetve fogadott el (a személyi jövedelemadó és az általános forgalmi adó bevezetése, korlátolt felelősségű társaságok alapításának joga, nyugati befektetők támogatása, és a sorból némileg kilógva: a világútlevél megadása). A politikai reformok terén – bár meghirdette a párbeszédet a megalakuló ellenzéki mozgalmakkal és szervezetekkel – nem volt hajlandó tényleges engedményekre, kitartott az MSZMP vezető szerepe mellett. Ezt jelezte az állampárt budapesti aktívaülésén 1988. november 29-én elmondott, a fehérterror veszélyét emlegető beszéde is. Miniszterelnökként ellátogatott az Egyesült Államokba, találkozott emigráns szervezetekkel is, de következetesen elutasította Nagy Imre rehabilitálását. 1988. augusztus 28-án Aradon eredménytelenül

tárgyalt Nicolae Ceaușescu román pártfőtitkárral a tervezett erdélyi falurombolásról és a nemzetiségi kérdésről, amely rontotta népszerűségét.

Az állampárt szétesésének megindulásával egy időben politikai befolyása is jelentősen csökkent, 1989. június 24-én Németh Miklós miniszterelnök, Nyers Rezső és Pozsgay Imre államminiszterek mellett a párt újonnan felállított Elnökségének, valamint a PB helyett létrehozott, nagyobb létszámú Politikai Intéző Bizottságnak a tagja lett, pártfőtitkárként ettől kezdve hatásköre már csak az apparátus működésének irányítására terjedt ki. Az MSZMP XIV. kongresszusán (1989. okt. 6–7.) ellenezte a párt feloszlását, és nem lépett át az akkor megalakított Magyar Szocialista Pártba. 1989. novemberben nyugdíjba vonult. 1989. decemberben az újraalapított MSZMP KB tagjává választották. 1990. októberben lemondott, és párttagságát megtartva végleg visszavonult a politikától.

FŐ MŰVEI

A politikai agitáció rendszere, helye, szerepe és pártirányítása. MSZMP Politikai Főiskola Pártépítési Tanszék, Budapest, 1971.

Szocializmus és korszerűség. Nemzeti és történelmi felelősség. [Beszédék, interjúk, 1981–1987]. Kossuth Kiadó, Budapest, 1987.

FORRÁSOK

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1962. március 6-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 5/259. őrzési egység

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1967. december 28-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 5/442. őrzési egység

Sorshelyzetek. Emlékezések az ötvenes évekre. Szerkesztette Vámos György. RTV–Minerva, Budapest, 1986. 63–92.

IRODALOM

Segédkönyv a Politikai Bizottság tanulmányozásához. Szerkesztette Nyíró András. Interart Stúdió, Budapest, 1989. 277–278.

Izsák Lajos–Pölskei Ferenc–Romsics Ignác–Szerencsés Károly–Urbán Aladár: *Magyarország miniszterelnökei, 1848–1990.* Cégér Kiadó, Budapest, 1993. 225–228.

Tőkés Rudolf: *A kialakított forradalom. Gazdasági reform, társadalmi átalakulás és politikai hatalomutódlás, 1957–1990.* Kossuth Kiadó, Budapest, 1998.

Bölgöny József–Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 331–332.